

پیام به کنگره بزرگداشت دویستمین سالگرد تولد حکیم حاج ملاهادی سبزواری - 2 / اردیبهشت / 1372

بسم الله الرحمن الرحيم

خدای بزرگ را سپاس که دل‌های بیدار و قدرشناس شما مردان علم را به تجلیل از شخصیت حکیمی بلند مرتبه برانگیخت که دنیای پا در گل و گرفتار امروز، به شناخت انسانهایی چون او آزاده و سر در بلندای ملکوت بسی نیازمند است. مدح چنان خورشید سیرتانی، جز از صاحبان چشمهای روشن و بصیرتهای نافذ نمی‌شاید، که توانسته باشند حجاب پر زرق و برق علم بی‌عمل، و فلسفه‌ی بی‌روح، و ماده‌ی بی‌معنا را دیده و ترکیب بدیع اندیشه‌ی بلند، و روان روشن، و دل خاشع، و ذوق لبریز، و تن خاکسار را در کسائی چون حکیم فرزانه‌ی قرن سیزدهم، یعنی حاجی ملاهادی سبزواری تماشا کنند. این جمع فرهیخته بر آن است که حکیم سبزواری را بازشناسی کند. هر که برگ‌ی چند از سرگذشت آن بزرگ را خوانده باشد نیک می‌داند که در زمره‌ی کسائی چون او عرش سیر و خاک‌نشین کمتر کسائی چون او در دوران زندگی، شناخته شده‌اند. او را در زندگی‌اش خلق بی‌شماری شناخته و بدو دل سپرده و پرواز شکوهمندش را از منفذ تنگ چشم مادی دیده‌اند. چندین کتاب او پیش از درگذشتش به چاپ رسیده و در حوزه‌های حکمت و دین، دستگیر استادان و دانشجویان شده و نام درخشان او را به دور دستها برده است. و از زمان او تا امروز هزاران صفحه درباره‌ی او و فلسفه‌اش و کتابهایش، قلم زده شده است. بازشناسی نام‌آوری چون این بلند آوازه مرد، چگونه و به چه معنی است؟ در این باب سه دیدگاه با هم و در کنار هم، سزاوار ژرف نگری است: نخست، نگاهی تازه به حکمت اوست که آمیزه‌ی از تفکر قدیم عقلانی با رشح‌های الهام عرفانی است. در محشر اندیشه‌های فلسفی روز که غالباً از نور معنی و پرتو توحید، بیگانه و بیخبر است، جای این فلسفه‌ی قرآنی و پایه‌های استقرار و خلل ناپذیرش، خالی است. زبانی آشنا با فرهنگ و معارف کنونی جهان، و دستی چیره در ترسیم زیبایی‌های «حکمت متعالیه» و در پشت آن، ذهنی ژرف بین و نواندیش و جامع‌نگر به کار است تا فلسفه‌ی این حکیم بزرگ را در نمایشگاه فاخرترین فرآورده‌های بشری، در جای سزاوار خود بنشانند. دوم نظری از سر عبرت به تأثیر این معرفت فلسفی، در بنای شخصیت خود فیلسوف است. اگر فلسفه، شناختی درست از هستی، برای بنای انسان راستین است، کدام تجربه از این بهتر و گویاتر؟ و سوم زدودن این گمان غلط که فلسفه‌ی اسلامی از قرنهای میانه‌ی هجری به خاموشی و افول تکرار گراییده است. این غفلت خسارت‌بار، که قرن‌ها گریبانگیر مطالعه کنندگان غربی و حتی عربی بوده است، می‌تواند با جلب نظرها به حکیم سبزواری که خود یکی از شارحان و مفسران حکمت مقایسه‌ی صدرایی و شاگرد فلاسفه‌ی بزرگ اصفهان است، دریده شود و شعاع هدایتگر هشت قرن فلسفه‌ی اسلامی از خواجه‌ی طوسی تا حاجی سبزواری و معاصران و شاگردان او بر فضای اندیشه‌ی فلسفی در جهان معاصر بتابد. بازشناسی حکیم سبزواری در این زمینه‌ها، متضمن ادای حق این بزرگ‌مرد فیلسوف و عارف و زاهد و شاعری است که بزرگداشت او، شما صاحب‌دلان را به کنار تربت پاک او کشانیده است.

والسلام علیکم ورحمة الله

سید علی خامنه‌ای

اول اردیبهشت ماه سال 1372

برابر با بیست و نهم شوال 1314